

Artikel bragt i Information den 25. april 2005

Herefter bliver det op ad bakke

Bulgarien og Rumænien er på vej ind i EU trods uro om EU's forfatningstraktat. De næste lande i køen får det langt sværere

ANALYSE

af Anne Mette Vestergaard

En epoke er slut, når EU-landene i dag undertegner en traktat om medlemskab for Bulgarien og Rumænien i 2007.

Adgangsbetingelserne for de to lande er relativt stilfærdigt blevet forhandlet på plads i ly af den øvrige EU-ballade om forfatningstraktaten, Tyrkiets medlemskab, Kommissionens udnævnelse og reformen af Stabilitetspagten. Eneste mislyde er kommet fra Europa-Parlamentet, hvor parlamentarikere har udtrykt deres skepsis overfor, om Bulgarien og navnlig Rumænien vil være i stand til at leve op til EU's regelsæt.

Korruptionen florerer

Der peges på, at der fortsat er problemer med respekt for mindretal. Roma-befolkningen er vanskelig at integrere, og der sker fortsat diskrimination. Endnu er det ikke muligt at føle sig helt tryk ved, at retfærdigheden sker fyldest ved domstolene. Moralen kan ind imellem være noget flosset blandt politikere og embedsmænd, om end det står noget bedre til med bekæmpelsen af korruption i Bulgarien end Rumænien. Organisationer som Transparency International laver årligt en oversigt over udbredelsen af korruption i verdens lande. Her rubriceres Bulgarien på en hæderlig plads som nr. 54. Det er bedre end både Letland, Slovakiet og Polen. Rumænien ligger derimod som nr. 87, og det har givet panderynken hos adskillige Europa-parlamentarikere. Selv tyrkerne klarer sig bedre, og de har mange år til at forbedre situationen.

Der er ikke meget nyt i, at EU åbner døren for medlemmer, der ikke vil kunne leve op til EU's regler i et og alt.

Ganske vist præsenteres de såkaldte Københavns-kriterier, som var de en objektiv checkliste for, hvad nye lande skal have i orden, før medlemskab kan komme på tale. Men der indgår nødvendigvis et element af skøn i EU-kommissionens vurderinger af kommende medlemslande. Alt kan ikke være perfekt – det er det heller ikke i de lande, der har været medlemmer i mange år.

EU foran sporskifte

Det nye består i, at der ikke er udsigt til, at tvivlen vil komme de næste i køen til gode. Med Bulgariens og Rumæniens medlemskab skifter EU nemlig spor i forhold til mulige kommende udvidelser. De to lande er de sidste, der kommer med på den bølge af sympati, der fulgte efter murens fald.

Forhandlingerne med de 10 central- og østeuropæiske lande samt Malta og Cypern var på ingen måde lette. Mange gamle EU-lande havde deres forbehold.

Frankrig tøvede, fordi en stor udvidelse kunne betyde en udvanding af samarbejdet. Tyskland, Holland, Sverige og Storbritannien var bekymrede for, om det ville blive for dyrt. Spanien og Portugal frygtede, at de ville komme til at betale prisen for udvidelsen i form af reduceret støtte fra EU. Østrig og Tyskland frygtede for masseindvandring fra de nye lande. Faktisk var Danmark et af de få lande, der vedholdende støttede en stor udvidelse, og som også var villig til at betale en del af regningen. Alligevel lykkedes det. Fordi den politiske vilje grundlæggende var til stede. Fordi udvidelsen var en historisk nødvendighed, og der ikke var noget alternativ.

Håbefulde kandidater

I dag er antallet af potentielle nye medlemmer vokset yderligere: Tyrkiet skal efter planen påbegynde sine forhandlinger til oktober. De øvrige lande på Balkan har fået et perspektiv om medlemskab, om end de fleste er langt fra målet. Kroatien er tættest på at få forhandlinger, hvis landet ellers en dag måtte medvirke til at få udleveret den eftersøgte general Gatovina til krigsforbryderdomstolen i Haag. Ukraine trænger sig på efter vinterens orange revolution. Flere omvæltninger kunne følge i lande som Moldova og Belarus.

Hvor forskellige disse håbefulde kandidater end er, har de dog det til fælles, at de ikke vil komme til at ride med på den bølge af moralsk forpligtelse, som Bulgarien og Rumænien i dag høster frugterne af. Helt konkret vil det betyde, at der ikke bliver plads til at se igennem fingrene med kriterier, der ikke måtte være opfyldt til punkt og prikke.

Forfatningstraktatens skæbne er usikker. EU vil skulle genfinde sin identitet. Udvidelsestrætheden har indfundet sig. De næste i køen vil derfor skulle gennem en anderledes vanskelig proces, hvor de skal gennemføre smertefulde reformer på hjemmefronten, uden at de i sidste ende kan være sikre på, om EU vil være i stand til at levere sin del af aftalen.

De uklare signaler fra EU kan i sig selv blive en hæmsko for den videre reformproces i EUs nye nabolande. Befolkningerne vil ikke nødvendigvis være indstillede på at leve op til EUs krav for enhver pris, når de har det indtryk, at ligegyldigt hvad de gør, så vil EU finde på nye krav.

Et fransk nej til EUs forfatningstraktat vil forstærke denne usikkerhed og vil dermed få konsekvenser, der rækker ud over EUs egne grænser.

Anne Mette Vestergaard er europapolitisk chefrådgiver ved Dansk Institut for Internationale Studier